Å K E R S B E R G A F I L M S T U D I O (SFF)

Välkommen att se intressant film i biografen Facklan hösten 2026.

Filmerna visas tisdag kl. 15.00 och 19.00 samt torsdag kl. 15.00 och 19.00.

8.9 **10.9**	**I SWEAR** **Storbritannien 2025, Kirk Jones 120 min**
15.9 **17.9**	**KVÄLLSPASS** **Schweiz och Tyskland 2025, Petra Biondina Volpe 92 min**
22.9 **24.9**	**LEFT-HANDED GIRL** **Taiwan, Frankrike, USA och Storbritannien 2025, Shih-Ching Tsou 108 min**
6.10 **8.10**	**SVEN KLANGS KVINTETT** **Sverige 1976, Stellan Olsson 114 min**
13.10 **15.10**	**AMRUM** **Tyskland 2025, Fatih Akin 93 min**
20.10 **22.10**	**THE LIFE OF CHUCK** **USA 2024, Mike Flanagan 111 min**
3.11 **5.11**	**AV LERA OCH BLOD** **Frankrike 2025, Jean-Gabriel Leynaud 90 min**
10.11 **12.11**	**DIKTATORNS TÅRTA** **Irak, Qatar och USA 2025, Hasan Hadi 105 min**
17.11 **19.11**	**UNGA MÖDRAR** **Belgien och Frankrike 2025, Jean-Pierre Dardenne och Luc Dardenne 105 min**
1.12 **3.12**	**HIND RAJAB - RÖSTEN FRÅN GAZA** **Tunisien med flera 2025, Kaouther Ben Hania 89 min**
8.12 **10.12**	**STARGATE: EN JULBERÄTTELSE** **Norge och Sverige 2025, Ida Sagmo Tvedte 91 min**

Höstens program består av 11 filmer där varje film visas vid fyra tillfällen. Programmet innehåller en blandning av filmer. Den här hösten kommer vi bland annat att visa en klassiker, en film som är 50 år gammal, som en försmak av Filmstudions 50-årsjubileum nästa år, 2027. När höstens filmprogram var färdigt insåg vi i styrelsen att några av höstens filmer har ett barn som huvudkaraktär, där barnens perspektiv kommer att framträda och hur vuxenvärlden påverkar barnens agerande. Vi hoppas att höstens blandning av filmer kommer att tilltala er.

Mer information om höstens filmer finns på vår hemsida: **https://akersberga.filmstudio.se**, där du även kan se trailers.

I det här kompendiet kan du läsa mer om filmerna och vad olika recensenter har skrivit om filmerna som kommer att visas den här hösten.
I kompendiet hittar du även QR koder som du kan skanna med en smartphone/surfplatta och då kommer du direkt till vår hemsida där du enkelt kan betygsätta filmerna. Du kan också alltid gå in på vår hemsida och betygsätta filmerna där.

Vi vill även påminna om vår grupp på Facebook, där vi tänker oss att man kan kommentera, diskutera och framföra önskemål på ett enkelt sätt. Sök efter Åkersberga Filmstudio på Facebook.
Det går även bra att kontakta oss via mejl **akersberga@filmstudio.se**.

Ett tips för dig som gillar film och vill veta mer om filmens värld. Sveriges förenade filmstudios ger ut en tidskrift med många intressanta artiklar om film. En prenumeration på SFF:s tidskrift **Filmrutan**, 4 nr/år, kostar 275: - Plusgironummer: 46 16 92-6.0

Varmt välkomna önskar styrelsen som består av: Ordförande Håkan Lagerström, vice ordförande Torbjörn Lättman, kassör Marie-Louise Johansson, sekreterare Jennifer Almén samt ledamöter, Margareta Tunström, Mats Sladö, Eddie Vivenius, suppleanter Bertil Palmqvist och Caroline Mathieu-Hedqvist.

I SWEAR
Regi: Kirk Jones
Manus: Kirk Jones
Foto: James Blann
Musikansvarig: Kirsten Lane
I rollerna: Robert Aramayo *John Davidson,* Maxine Peake *Dottie Achenbach,* Somerled Campbell *Palace Official,* Michael Dylan *Butler*
Speltid: 120 min
Storbritannien 2025

Filmrecension:
För drygt tio år sedan såg jag en dokumentär om Tourettes syndrom på en brittisk kanal, det kan ha varit BBC. Det jag minns bäst från programmet var när en av killarna som stod i centrum och några vänner med samma syndrom hade picknick på en campingplats, och husvagnsfolket runt omkring dem mer eller mindre chockades när det satt en grupp glada människor kring ett bord och skrek ”Fuck! Fuck! Fuck! Cunt!”.
Kirk Jones har inte gjort någon film sedan MITT STORA FETA GREKISKA BRÖLLOP 2, som kom 2016. Nu är han tillbaka med en dramadokumentär om skotten John Davidson, som 2019 tilldelades Brittiska Imperieorden (MBE) för sina insatser för spridandet av kunskap om Tourettes syndrom. Davidson, född 1971, har själv Tourettes och den nya filmen I SWEAR inleds med att han ska ta emot medaljen av drottningen, vilket han våndas inför – och när han stiger in i salen skriker han ”Fuck the queen!”.
Därefter hoppar vi tillbaka till tidigt 1980-tal. John, här spelad av Scott Ellis Watson, är 13 år och en lovande fotbollsmålvakt, när han plötsligt och oväntat drabbas av kraftiga tics, och en tid senare börjar han spotta, skrika – och svära. Tourettes syndrom var ganska okänt på den tiden och omgivningen tror att det bara är något John av oförklarlig anledning fejkar. Han råkar illa ut, han mobbas i skolan, skolans rektor straffar honom fysiskt, och hans far lämnar familjen.
Hopp framåt till 90-talet och John spelas nu av Robert Aramayo. Han bor fortfarande hemma hos sin hårt slitna mor (Shirley Henderson), John kan av förklarliga själv inte få något jobb och han håller sig mest hemma för att undvika problem. Men så träffar han på en gammal skolkompis vars rejäla mor Dottie (Maxine Peake) är tidigare sköterska inom psykvården. Hon bryr sig om John, som lämnar sitt pojkrum och flyttar in hos skolkompisens familj. Dottie ser även till att John får ett vaktmästarjobb.
I SWEAR är en bra film. Hur mycket av det som sker i filmen som faktiskt hände, och om det som hände gick till så här, vet jag förstås inte, men det här är en film som är lika rolig som jobbig att titta på. Jag led med John Davidson när jag såg filmen, jag tyckte att det var lika jobbigt som han när han var tvungen att umgås med-, eller bara träffa andra människor och ständigt riskera att göra bort sig totalt, eller bara irritera eller förarga folk. Samtidigt är det förstås ofrånkomligt roligt med någon som ständigt svär och slänger ur sig de mest bisarra meningar. När John börjar engagera sig i spridandet av kunskap om Tourettes träffar han en ung tjej med syndromet, de sätter sig i baksätet i en bil och börjar svära utan like, som om de tävlar i att vara värst – och de måste haft otroligt kul när de spelade in denna scen.
Robert Aramayo är väldigt bra och övertygande i rollen – och han tilldelades en BAFTA för Bästa huvudrollsskådespelare. Jag tänker att det måste vara jobbigt att under en längre tid spela en person som ständigt rycker spastiskt – jag inbillar mig att man liksom kommer att fortsätta med detta efter inspelningen. Filmen är inspelad i Glasgow och i ofta riktigt härligt gråa, deprimerande miljöer.
Under den tredje akten övergår filmen tyvärr till att bli ett slags informationsfilm om Tourettes syndrom, det är lite för redovisande och präktigt. Det blir en hjältefilm. Tack vare forskare och modern teknik får vi också ett positivt slut. Jag kände inte till den nya uppfinning som presenteras.
Den riktige John Davidson är en av filmens producenter och alldeles på slutet får vi se några autentiska videoklipp med honom, Dottie och andra.

Pidde Andersson Toppraffel

KVÄLLSPASS
Regi: Petra Biondina Volpe
Manus: Petra Biondina Volpe
Foto: Judith Kaufmann
Musik: Emelie Levienaise-Farrouch
I rollerna: Leonie Benesch *Floria Lind,* Sonja Riesen *Bea Schmid,* Alireza Bayram *Jan Sharif,* Selma Jamal Aldin *Amelie Afshar,* Margherita Schoch *Frau Kuhn*
Speltid: 92 min
Schweiz och Tyskland, 2025

Filmrecension:

”Kvällspass” skapar spänning av något så vardagligt som ett pass i sjukvården.
”Kvällspass” är en film om en superhjälte. Kanske inte riktig i samma format som i Avengersuniversumet, men likväl är det en hjältefilm. Med både drama, spänning och varm mänsklighet.
Den handlar om en sjuksköterska som gör sitt jobb. Varken mer eller mindre.
Det är nästan obegripligt att manusförfattaren och regissören Petra Volpe lyckats skapa så mycket dramatik av något så vardagligt.
Varje skifte i hennes ansikte visar undertext. Det börjar med att en i personalen är sjuk. Ingen vikarie sätts in. Det finns ingen att ringa in. Eller så räcker inte budgeten. Efter hand trappas stressen upp. Det ringer hela tiden. Larm går. Ständigt utryckningar och en total känsla av att inte räcka till. Patienter och anhöriga blir allt mer irriterade.
Huvudpersonen Floria, som vi följer genom hela filmen, är lugn och varm även när pressen ökar, men får allt svårare att hålla masken. Leonie Benesch, som vi tidigare sett i bland annat ”Lärarrummet”, spelar Floria med total tonträff. Varje skifte i hennes ansikte visar en undertext – som nästan alltid stavas stress.
Alla i filmen framställs som i grunden goda. Trots att spänningen ökar genom hela filmen saknas det en Lex Luthor eller en Thanos.
Det är uppfriskande med en film som är så tydligt samhällspolitisk utan att peka finger åt någon eller något. De som agerar dumt gör det av begripliga orsaker. Som den välbärgade mannen som ligger inne med privat sjukförsäkring. Han framstår till en början som ett veritabelt kräk, men efter ett sammanbrott mellan honom och Floria är han bara ledsen. Han ska ju dö i cancer.
Samma problem här som där. ”Kvällspass” är en tysk-schweizisk produktion, och den tanke man som svensk får genom hela filmen är: Det är uppenbarligen inte bara svensk sjukvård som har problem.
Allt verkar vara som här. Samma underbemanning. Samma känsla av otillräcklighet. Samma missnöjda allmänhet.
Det kanske också är något att lära av. När ska vi inse att det handlar om resurser?
Och av tillgång till sjuksköterskor eller andra personalgrupper i vården som gillar sitt arbete.
Det finns alldeles för få sjuksköterskor i världen. Till eftertexterna får vi kalla siffror som visar detta. 39 procent av alla som utbildar sig till sjuksköterskor arbetar bara i två år efter utbildningen. Sedan väljer de bort yrket. För några år sedan rapporterade Vårdförbundet att det i Sverige finns 13 000 utbildade sjuksköterskor som lämnat för någon annan del av arbetsmarknaden.
Bristen på sjuksköterskor är en potentiell global hälsofara, konstateras det i slutet av Kvällspass.
Det är tveksamt om filmen lockar fler till yrket. Men den sätter på ett dramaturgiskt oerhört skickligt sätt fingret på ett allt mer oroande samhällsproblem.

Jesper Bengtsson Dagensarena

LEFT-HANDED GIRL
Regi: Shih-Ching Tsou
Manus: Shih-Ching Tsou och Sean Baker
Foto: Ko-Chin Chen och Tzu-Hao Kao
Musikansvarig: Matthew Hearon-Smith
I rollerna: Janel Tsai *Shu-Fen,* Shih-Yuan Ma *I-Ann,* Nina Ye *I-Jing,* Teng-Hui Huang *Johnny,* Akio Chen *Wen-Xong Chen,* Xin-Yan Chao *Xue-Mei Wu*
Speltid: 108 min
Taiwan, Frankrike, USA och Storbritannien, 2025

Filmrecension:

En iPhone fångar ett Taipei där solen aldrig går upp. ”Left-Handed Girl” är ett fint porträtt av Taiwans huvudstad om natten och de trasiga men starka familjebanden mellan en mor och hennes två döttrar. Den är både smärtsam och varm, men hade kunnat beröra mycket mer än vad den i slutändan gör.

En femårig flicka blir utskälld av sin morfar för att hon är vänsterhänt. ”Vänsterhanden är djävulens hand”, säger han. ”Så har det alltid varit”. Förvirrad och skrämd av hans ord börjar hon snart använda sin djävulshand till att snatta på de nattöppna butikerna i Taipei. Hennes dåliga vana hade kanske kunnat upptäckas tidigare av hennes mamma och storasyster, om inte de hade fullt upp med sina egna problem. De har nyss flyttat till Taiwans huvudstad och mamman försöker försörja sig på ett nudelstånd på en av stadens nattmarknader. Storasyrran, ung vuxen, kunde inte bry sig mindre. Hon bär på en ilska mot sin familj och hela världen och börjar tjäna sina egna pengar i en kiosk där hon apatiskt börjar ligga med sin chef.

Det är huvudkaraktärerna i ”Left-Handed Girl” – familjedramat av Shih-Ching Tsou som blev utsett till Taiwans Oscarsbidrag. Fast ännu mer uppmärksammad har den kanske blivit tack vare medförfattaren, klipparen och producenten Sean Baker. Regissören bakom ”The Florida Project” och ”Anora” har tidigare samarbetat med sin taiwanesiska kollega på filmen ”Take Out” för mer än 20 år sedan. Då som nu, såväl som i Bakers övriga filmer, ligger fokuset på människor i samhällets utkant. De som måste tänka utanför ramarna för att leva från dag till dag. Eller i det här fallet, från natt till natt.

Förutom snatteri bjuds det på osäkra lån, oönskade graviditeter och olaglig ID-förfalskning. Men framför allt är det de tre kvinnornas förträngda känslor och starka band till varandra som står i centrum. Även när filmen blir obekväm är den alltid varm och empatisk. Särskilt de unga karaktärerna får komma till liv och visa upp många bottnar och sidor. Bakom dem finns ett rikt birollsgalleri där deras excentriska mormor och den älskvärde försäljaren av skräpprodukter i handelsståndet bredvid får skina lite extra. Dagsljuset tittar sällan fram i ”Left-Handed Girl”. Det är i skildringen av denna nattliga stad och dess invånare upplysta av neon och motorcyklarnas lyktor som filmen är som allra starkast.

Precis som Sean Baker gjorde i ”Tangerine” har Shih-Ching Tsou valt att spela in ”Left-Handed Girl” med en iPhone. Hon letar efter ett modernt, realistiskt och samtidigt opretentiöst foto – men i praktiken är det ett val som stjälper mer än det hjälper. Den här typen av humanistiskt drama kräver en närhet till karaktärerna, kräver att publiken är närvarande i händelsernas centrum. Det är något som iPhone-fotot i vidvinkel och de till synes improviserade tagningarna inte lyckas förmedla.

Karaktärerna och staden är så levande, men vi i publiken får inte riktigt vara med. Det finns många segment i filmen som hade kunnat engagera så mycket mer än vad de gör. I slutändan handlar ”Left-Handed Girl” om allt det outtalade och undantryckta som spärrar våra relationer. Sådant vi har begravt och som måste komma upp till ytan för att vi ska kunna gå vidare.

Familjen i centrum måste, precis som alla familjer, våga se varandras sår och brister, för att verkligen kunna finnas där för varandra och vara en riktig familj. Hur smärtsamt det än är när detta begravda kommer upp till ytan. När den processen till slut sätts igång, då bränner det äntligen till. Det blir känslor, nerver, oväntade vändningar och kaos. ”Left-Handed Girl” blir som allra bäst när den till slut vågar bli lite mer urspårad, lite galnare och lite mer dramatisk.

Filmen i helhet når inte alltid fram. Känslorna hade kunnat bearbetas ännu mer, regin hade kunnat vara ännu mer närvarande. Men det finns någonting som stannar kvar trots allt. Det är kvinnorna som står i centrum, och framför allt är det Taipei som vaknar till liv först när solen går ner.

Evert Fremlén Arnesson Moviezine

SVEN KLANGS KVINTETT
Regi: Stellan Olsson
Manus: Henric Holmberg och Ninne Olsson
Foto: Kent Persson
Musik: Christer Boustedt
I rollerna: Henrik Holmberg *Kennet Persson,* Eva Remaeus *Gunnel Andersson,* Jan Lindell *Rolf,* Anders Granström *Sven Klang,* Bo Gunnar Andersson *Fan*
Speltid: 114 min
Sverige, 1976

Filmrecensioner (Eftersom det är en äldre film har det varit svårare att hitta hela recensioner)**:**

Det är sent 50-tal, Sven Klangs kvintett turnerar runt på Skånes dansställen och har just anlitat en ny saxofonist. Han är från Stockholm, har spelat på Nalen och vill pröva nya toner – för honom är jazzen en livsstil. En charmig skildring av 50-talets Sverige, med musik som spred sig långt utanför landets gränser. Det politiska sjuttiotalet blickar tillbaka till femtiotalets nöjeskultur och lirar jazz på skånska i Stellan Olssons filmatisering av musikteatergruppen Oktobers pjäs Sven Klangs Kvintett.

Stellan Olssons film *Sven Klangs kvintett* är baserad på den Malmöbaserade musikteatergruppen Oktobers genombrottpjäs med samma namn från 1974. Filmens manus skrevs av Ninne Olsson och Henric Holmberg i samarbete med resten av kollektivet, och medlemmarna i Sven Klangs kvintett spelas av samma skådespelare/musiker som i pjäsen: kapellmästaren Sven (Anders Granström) på bas, sångerskan Gunnel (Eva Remaeus), pianisten Rolf (Jan Lindell), Kennet (Henric Holmberg) på trummor, och så nyrekryteringen Lasse (Christer Boustedt), altsaxofonisten från Stockholm vars bristande respekt för Svens ledarskap sätter intrigen i rullning.

Den huvudsakliga handlingen utspelar sig i en skånsk småstad år 1958, då Sven Klangs kvintett repeterar varje vecka i Folkets Hus. Sven är en skrävlig bilförsäljare som tar rikligt betalt för att sköta bandets bokningar och låter de andra ta hand om allt grovjobb vid spelningarna. Kontoristen Gunnel har en relation med Sven, för det verkar ingå i uppdraget som sångerska, trots att kapellmästaren är gift. Rolf kommer från en borgerlig familj och går på gymnasiet medan Kennet, som jobbar på verkstad, försöker studera per korrespondens. Lasse är militärmusiker men har också spelat med diverse storheter på jazzklubbar i Stockholm. Under en kort period förenas dessa individer, med sina skilda förutsättningar och värderingar, i musikens gemenskap. Snart utvecklas dock en konflikt mellan Sven, som mest är intresserad av att tjäna pengar, och Lasse, som lever för sina jazzsolon och struntar i om de passar in i Svens traditionella arrangemang.

Filmen använder sig av en mockumentär (fejkdokumentär) ramberättelse där huvudpersonerna intervjuas om sin tid i Sven Klangs Kvintett. Vid premiären 1976 drog recensenterna paralleller till amerikanska femtiotalsskildringar som Peter Bogdanovichs *Den sista föreställningen* (1971) och George Lucas *Sista natten med gänget* (1973). Idag, när snart fyrtio år (den här texten är skriven 2015) passerat sedan filmens "nu", har kontrasterna mellan femtio- och sjuttiotal förstås mattats av något – en stor del av publiken saknar egna minnen av båda dessa decennier – men den återblickande strukturen leder fortfarande till reflektioner över rollfigurernas olika val och hur de format deras livsöden. Eva Ramaeus gjorde filmdebut i rollen som Gunnel, och det är bara att beklaga att den populära programledaren från *Fem myror är fler än fyra elefanter* skulle göra så få filmer i sin alltför korta karriär.

Konflikten mellan Sven och Lasse – det kommersiella mot det konstnärliga, det provinsiella mot det internationella – är förutsägbar, och i några av dialogscenerna känns filmens teaterursprung väl påtagligt. Men skildringen av nöjeslivet i skånska folkparker är otroligt levande; sällan har en svensk spelfilm fångat svetten, livsglädjen, tristessen, nervositeteten, fumligheten, ruset, skönheten, ivern och tröstlösheten som kan rymmas på ett dansgolv så här. Sångerna om kärlek och svek är förstås generationsspecifika, men känslorna och stämningen är tidlösa. Och även om dialekterna inte alltid matchar de geografiska områden som skildras – inspelningsplatserna inkluderar Höganäs och Helsingborg – är det uppfriskande med en film där stockholmskan är det avvikande snarare än normen. **Ingrid Stigsdotter Svenska Filminstitutet**

- UTSEDD TILL EN AV HISTORIENS 10 BÄSTA SVENSKA FILMER - Fem toppkritiker i tidskriften FLM:s omröstning 2012
- BETYG: 4 ”EN STORARTAD FILM” Aftonbladet
- BETYG: 4 ”LJUVLIG!” Expressen
- BETYG: 4 ”SISTA NATTEN MED GÄNGET I GENUINT SVENSK TAPPNING. EN FULLÄNDAD FILM!” KvP

AMRUM
Regi: Fatih Akin
Manus: Fatih Akin och Hark Bohm
Foto: Karl Walter Lindenlaub
Musik: Hainbach
I rollerna: Jasper Billerbeck *Nanning,* Laura Tonke *Hille Hagener,* Lisa Hagmeister *Moster Ena,* Kian Köppke *Hermann Bendixen,* Lars Jessen *morfar,* Detlev Buck *fiskare*
Speltid: 93 min
Tyskland, 2025

Filmrecensioner:

Fatih Akins ”Amrum” om en nazistisk mamma ger moralisk sjösjuka. En nazistisk mamma med förlossningsdepression på en vykortsvacker tysk ö i andra världskrigets slutskede, är handlingen i den tyska filmen ”Amrum”. Den tysk-turkiska regissören Fatih Akin är född 1973 och har tidigare fått Guldbjörnen i Berlin för sin film ”Mot väggen” (2004) och en Golden Globe för ”Utan nåd” (2017). Den nya filmen bygger på manusförfattaren Hark Bohms egna minnen. Kulturnytts kritiker har sett en moraliskt uppfordrande och sjösjukeframkallande skönhetsupplevelse i ett.

Det är en idyll, den tyska ön Amrum med sina sanddyner utanför Nordsjökusten. Den tyska regissören Fatih Akins nya film heter som ön, ”Amrum”, och berättar stillsamt och havsvackert om den tolvårige pojken Nanning som är medlem i Hitlerjugend och har en pappa som är SS Obersturmbahnführer. Pojkens höggravida mamma är en lojal hustru och övertygad nazist.

”Amrum” är en självbiografisk berättelse som bygger på manusförfattaren Hark Bohms minnen av flykten till ön i andra världskrigets slutskede. Öborna är delvis förskonade från svält, fiskarna röker flundror, barnen vet hur man fångar kaniner, fortfarande kan man skörda betor och potatis trots kriget. Huvudpersonen Nanning hjälper till på åkern och får betalt i rotsaker, kanske till och med en bit smör om han ligger i. Hemma i den ålderdomliga släktstugan med mönstrade tapeter och tunga möbler, väntar mamman och syskonen på mat.

”Amrum” är besläktad med en av förrförra årets bästa filmer: ”The Zone of Interest”, båda beskriver de med ett iskallt lugn, ett slags nazistiskt vardagsliv med blommor och längtan efter lyxvaror som honung och vitt bröd. Hur barnen till bödlarna blir en del av dödsapparaten, vare sig de vill eller inte. Och vi åskådare blir till tysta vittnen, lite som havet och sanden. ”Amrum” är både en moraliskt uppfordrande och sjösjukeframkallande skönhetsupplevelse i ett. **Nina Asarnoj Kulturnytt – Sveriges radio**

En hjärtknipande skildring av barns situation under krig och under andra världskriget. En tolvåring måste leta och kämpa för att försöka få tag på smör, honung och vitt bröd på en ö där det mesta är slut eftersom det är krig och ransonering.

Det är så lätt efteråt, när vi vet hur ett krig eller konflikt slutade att dela in sidorna i goda och onda. Det är så lätt att döma de som stod på fel sida. Denna poetiska, starka film går inte att värja sig emot. Den visar hur livet ofta är och hur vi människor sitter fast i sin omgivning och är påverkade, speciellt barn har oftast inget val. I centrum står den tolvårige pojken Nanning som bor med sin mor, sin moster och småsyskon på ön Amrum under andra världskrigets sista dagar våren 1945. Deras pappa arbetar för nazisterna och är inte tillsammans med dem på ön.

Nannings mamma har fött ett barn till och hon är deprimerad och vägrar äta och babyn får ingen bröstmjölk. ”Om jag inte kan få vitt bröd med smör och honung vill jag inte ha något” säger Nannings mamma. Nanning ger sig iväg runt på ön och också till fastlandet för att försöka få tag på honung, smör och vitt mjöl så bagaren kan baka vitt bröd. Amrum ligger utanför nordvästra Tyskland, inte så långt från Danmark.

Nanning är desperat. Han känner att han har ansvaret, han är det äldsta barnet och pappan är iväg och arbetar för Hitler. Nannings mamma är stark supporter till Hitler och Nanning är med i Hitlerjugend, den nazistiska organisationen för barn och ungdomar. Han är uppväxt under dessa förhållanden och det är helt naturligt för honom. Han har dock skolkamrater och speciellt en bästa vän som kommer från familjen som är mer kritiska till nazismen.

Allt är så väl och trovärdigt skildrat. Det blir så tydligt hur hjälplösa barnen är och i synnerhet hur maktlösa barnen var under den tiden. Hur strängt hållna det var och hur hårt tolvåringar förväntades kunna arbete. För att få lite extra mat till familjen jobbar Nanning tillsammans med en kamrat efter skolan hos en bonde. Medan världen står i brand kämpar denna tolvåring för att rädda sin mamma och sin familj. Det är skakande och tragiskt och helt klart något många som växt upp under andra världskriget kan känna igen.

När Hitler tar livet av sig i bunkern blir Nannings mamma helt förstörd. I omgivningen förändras en hel del. De som var emot nazismen börjar våga visa vad de står för och det blir inte lätt för sådana som Nannings mamma, som sympatiserade med Hitler. Amrum är ett filmiskt mästerverk och ett drama som skildrar hur människor lever under krig och förtryck. En film som talar till både hjärta och hjärna och som hänger kvar inom mig länge efteråt. Genom att skildra livet på en litet ö fångar regissören det stora genom det lilla livet.

Rosemari Södergren Kulturbloggen.com

THE LIFE OF CHUCK
Regi: Mike Flanagan
Manus: Mike Flanagan och Stephen King
Foto: Eben Bolter
Musik: The Newton Brothers
I rollerna: Tom Hiddleston *Charles Chuck Krantz,* Jacob Tremblay *Chuck som ung,* Benjamin Pajak *Charles Chuck Krantz,* Cody Flanagan *Charles Chuck Krantz*
Speltid: 111 min
USA, 2024

Filmrecensioner:

Överraskande livsbejakande när Tom Hiddleston tar en svängom i Stephen King-filmatisering om att ta vara på livet.

Livsbejakande är förmodligen inte ett ord som du associerar med Stephen King, men det är just vad den senaste filmatiseringen av en av hans många böcker kan kallas. "The life of Chuck" tillhör de texter han skrivit utanför skräckgenren. För regi och manus står Mike Flanagan ("Gerald's game", "Doctor Sleep"), som tycks ha fått dille på att göra film av Kings skriverier.

"The life of Chuck" är indelad i tre akter – som spelas upp i omvänd ordning. I första delen bekantar vi oss med en värld som tycks vara på väg mot sin undergång. I den andra dyker Tom Hiddleston upp som Charles "Chuck" Krantz och tar en svängom mitt på gatan. I sista delen får vi följa Chuck som barn och tonåring när han uppfostras av sina farföräldrar. Det blir kärlek till dans, bokföring och att leva i nuet.

Mike Flanagan vill så gärna att vi ska bli berörda och reflektera över livet. Nick Offermans röst dyker ibland upp för att berätta vad som händer – och vad vi borde känna. Filmen är mysig och ibland till och med ganska spännande, men kanske är det den baklänges berättarstrukturen – eller det faktum att vi knappt får möta Chuck som vuxen – som gör det svårt att verkligen ta budskapet till hjärtat. "The Life of Chuck" är inte den omvälvande upplevelse som den vill vara, men det är aldrig fel att bli påmind om att *carpe diem*.

Daniel Hånberg Alonso Uppsala Nya Tidning

Mike Flanagan har återigen bevisat att han är den definitiva uttolkaren av Stephen Kings hjärta. Flanagan hyllas ofta för sin skräck, men ”The Life of Chuck” är något helt annat: en färgstark, kosmisk och djupt rörande hyllning till skönheten i en enskild mänsklig existens. Filmen bygger på kortromanen ur Kings samling ”Blod säljer och andra berättelser” och är en sällsynt pärla som lyckas vara både intellektuellt stimulerande och djupt emotionell. En berättelse berättad baklänges.

Filmens briljans ligger i dess okonventionella struktur, som utspelar sig i tre tydliga akter berättade i omvänd kronologisk ordning. Vi börjar vid det absoluta slutet med Akt III, där världen bokstavligen faller samman – internet slutar fungera, stjärnor slocknar och mystiska reklampelare med texten ”Thanks, Chuck” dyker upp överallt. Även om det känns som en storslagen apokalyps, är det i själva verket en vacker metafor för en enda mans död: Charles Krantz, spelad med självfull elegans av Tom Hiddleston.

Därifrån går vi vidare till Akt II, som fungerar som filmens bultande hjärta. Denna del innehåller en glädjefylld och makalös danssekvens som fångar den spontana magi och livskraft som kan finnas i även det mest vardagliga liv. Slutligen avslutas resan med Akt I, som fokuserar på Chucks barndom. Här etablerar en fantastisk Jacob Tremblay och en gripande Mark Hamill rötterna hos den man vi har lärt oss att älska, och visar oss pojken som visste för mycket om sin egen framtid.

Det som gör ”The Life of Chuck” så speciell är dess vägran att vara cynisk. I ett filmlandskap som ofta domineras av mörka och dystra teman erbjuder Flanagan en ”kosmisk kram” genom att luta sig tungt mot Walt Whitmans filosofi om att ”vi rymmer många olika, ibland motsägelsefulla, sidor, identiteter och erfarenheter – från det storslagna till det ödmjuka, det andliga till det sinnliga, och det individuella till det kollektiva.” Filmen argumenterar för att när en människa dör, dör ett helt universum med dem – fyllt av varje sång de hört, varje människa de älskat och varje minne de burit på. **Tommy Filmparadiset**

AV LERA OCH BLOD
Regi: Jean-Gabriel Leynaud
Manus: Francois-Xavier Destors och Jena-Gabriel Leynaud
Foto: Jean-Gabriel Leynaud
Musik: Daby Touré
I rollerna: Dokumentär vilket innebär att personerna som är med i filmen är sig själva.
Speltid: 90 min
Frankrike, 2025

Filmrecensioner:

Vid en första anblick ser det vackert och inbjudande ut. Frodigt grönt gräs växer på de höga kullarna. Kor och får betar fritt på slänterna. Men idyllen är en chimär. Vi upptäcker människor som bär på husgeråd, madrasser, bord och stolar på en upptrampad stig på väg till byn längst nere i dalen. Något annat väntar oss. På en sluttning har man grävt bort gräset och leran ligger i öppen dager. Unga män med enkla spadar gräver under primitiva förhållanden; ett tungt och slitsamt arbete. På fötterna har de stövlar i olika färger.

Vi befinner oss i den östra delen av den Demokratiska republiken Kongo; i den lilla byn Numbi, nära gränsen till Rwanda. Ett område sedan länge drabbat av konflikter och krig. Men här i den leriga jorden, i de smala grottornas innersta, finns den eftertraktade mineralen coltan. För elektroniken en nödvändig komponent. Utan den inga elbilar eller mobiltelefoner.
Här lever människor i största fattigdom, där männen arbetar för nästan ingenting. Har du tur kan du bli polis eller soldat, inte några riskfria yrken det heller.

Den respekterade och erfarne franske dokumentärfilmaren Jean-Gabriel Leynaud skildrar närgånget, men känsligt, vardagen hos dessa utsatta människor. Vad som väntar de unga pojkarna, som fortfarande går i vad som hjälpligt kan kallas skola, är att med en spade som redskap gräva fram Kongos ”guld”. Tack vare dem kan vi i Sverige leva ett bekvämt liv, med den senaste modellen av mobilen och elbilen.

Kvinnornas situation är än mer deprimerande. Har de tur, har de en man som försörjer dem och barnaskaran. Men blev du våldtagen och gravid som ung, är ensamstående, då är prostitution enda försörjningsmöjligheten. I en sekvens i filmen förstår vi att kvinnorna också behandlas som en vara. De kan köpas och säljas för ett par kor. Vem eller vilka styr över dessa människors liv, över lönerna? Makten är diffus och osynlig. Det är de vita människorna långt borta i andra länder och städer, får arbetarna veta. Männen är, trots armodet, mest rädda för att kriget ska blossa upp igen.

Leynaud kommer byborna nära och med varsam kamera ger han oss en berättelse om ett land vars invånare vi inte vet något om eller ens hör talas om. Det ligger för långt bort. Av lera och blod är, inte minst därför, en viktig film. När eftertexterna rullar får vi veta att när filminspelningen var klar, tog utbrytarrebellerna M23 kontrollen över Numbiregionen. Över en miljon människor tvingades på flykt i sitt eget land.
Mats Sladö Nya Lidköpings-Tidningen

Skärmen som du läser det här på har vaskats fram på ett stampat lergolv. Den AI som du använder kommer ur livsfarliga gruvgångar i kongolesiska berg. Kanske har din skärm bidragit till att arbetarna har kunnat köpa en ko och laga sin egen knapptelefon över öppen eld. Men inte mycket mer än så.

Allt detta anade du nog. Men visste du att det är den guldskimrande mineralen coltan inuti din mobil som kommer från Kongo? Och hur mycket har du tänkt på det andra Kongokriget (1998–2003) – det blodigaste sedan andra världskriget – där coltan var en bidragande orsak? Förlåt mina ledande frågor: givetvis har du oroat dig betydligt mer för att paddan ska göra dina barn till idioter än det medeltida barbari som finns inkapslat i din vardagsteknik.

”Av lera och blod” är en fransk dokumentär av Jean-Gabriel Leynaud som utspelar sig i Numbi i nordöstra Kongo. Det är en sagolikt vacker plats bland dimhöljda berg där marken glittrar av mineraler. I detta paradis har de multinationella bolagen och rebellgruppen M23 byggt ett helvete på jorden. I dokumentären får vi bland annat följa Ujumbé, en charmig man med stor glugg mellan framtänderna och en honungslen stämma som tillbringar dagarna med att slita i lerjorden. Han krälar i gruvgångar, under ständig livsfara, och kommer ut med ofantliga rikedomar – för en hundralapp om dagen. Vad coltan används till vet han inte, men om han hittar en åder kan dottern och frun äta sig mätta på kvällen. **Rasmus Landström Aftonbladet**

DIKTATORNS TÅRTA
Regi: Hasan Hadi
Manus: Hasan Hadi
Foto: Tudor Vladimir Panduru
Musikansvarig: Angela Asistio
I rollerna: Baneen Ahmad Nayyef *Lamia,* Waheed Thabet Khreibat *Bibi,* Sajad Mohamad Qasem *Saeed,* Muthanna Malaghi *Muthanna,* Ahmad Qasem Saywan *Musa*
Speltid: 105 min
Irak, Qatar och USA, 2025

Filmrecension:

Diktatorns tårta – drabbande berättelse om livet i en diktatur.
En drabbande film om livet i Saddam Husseins diktatur i Irak. En film som dröjer sig kvar i både huvud och hjärta länge, länge efteråt. Svår att glömma och omöjlig att blunda för. En stark film om diktatur, maktens förtryck och om den korruption som alltid följer med som en del i en diktatur.
Huvudpersonen är en nioårig flicka, Lamia som bor med en äldre släkting, Bibi, om det är mormor eller farmor får vi aldrig reda på. Vad som hänt Lamias föräldrar får vi inte heller reda på, bara att hennes pappa är död. Lamia och Bibi lever mycket enkelt och fattigt och det måste ta sig med en slags båt till skolan och till alla butiker, basarer och marknader.
Överallt i Irak är allt fokus på diktatorns Saddam Husseins snart kommande födelsedag. Lamia är vän med grannpojken Saeed som också lever fattigt då hans pappa är invalidiserad. I skolan har läraren en lottdragning om vem som ska baka klassens tårta till Saddam Husseins födelsedag. Alla måste fira diktatorn med tårtor och liknande. Vi ser i både by och stad hur människor demonstrerar som en hyllning till Saddam och vi får se hur skolbarnen måste sjunga för att hedra Saddam Hussein och på olika sätt bedyra sin lojalitet till honom. De rabblar att de är redo att offra både ”kropp och själ” åt Saddam.
Lamia är mycket orolig inför lottdragningen och hennes oro var befogad. Hon fick lotten som bestämde att hon måste baka klassens tårta till Saddam. Kom ihåg att göra den god och ha med grädde, förmanar den vidriga läraren. För vidrig är läraren. Han är ett av så många exempel på hur vuxna som har makt över barn utnyttjar varje tillfälle att förtrycka och skrämma barn.
Bibi och Lamia beger sig tillsammans till staden. Lamia tror att de gett sig iväg för att köpa ingredienser till tårtan. Lamia är jätterädd för läraren och vet att om hon inte gör en perfekt tårta kommer lärarens hämnd att bli svår. Nu visar det sig att Bibi har andra planer. Jag ska inte berätta för mycket av handlingen. Men det blir ett utmanande stadsbesök för både Bibi och Lamia. Lamia som är fast besluten att lyckas baka en tårta ger sig ut på ett stort och skrämmande äventyr i ett genomkorrumperat land. Medan invånarna kämpar för att överleva sanktionerna i Saddam Husseins Irak anstränger sig den nioåriga flickan Lamia för att samla alla ingredienser till en tårta.
Det är sorgligt att se hur människor beter sig så fort de har minsta chans att sparka nedåt och att se hur korruption är en naturlig del i ett land som bygger på hierarki och makt och diktatur. Alla som kan sparkar nedåt på andra som är mer utsatta.
Handlingen utspelas i Irak under diktaturen men fenomenen av hur de som har makt över andra missbrukar den och sparkar nedåt finns också i Sverige – inte lika utpräglat och tydligt som under diktaturen men vaksamhet på tecknen är viktiga att bli uppmärksam på. Berättelsen handlar visserligen om en tid i Iraks historia, men är också en allmän berättelse om hur människor fungerar i samhället där makten har alltför stor makt.
För mig handlar berättelsen inte enbart om svunnen tid i Irak, det är en skildring av vad människor kan göra och hur de mäktiga förlorar sin medmänsklighet.
Diktatorns tårta skrev historia som den första irakiska filmen att någonsin visas i Cannes. Där vann den såväl publikpriset som Camera d’Or, och på Stockholm Filmfestival tilldelades den amerikansk-irakiske regissören Hasan Hadi dessutom pris för bästa debutfilm. Diktatorns tårta är en stark berättelse om en diktatur styrd med järnhand, mästerligt skildrat ur ett barns ögon och lika drabbande som livsbejakande

Rosemari Södergren Kulturbloggen.com

UNGA MÖDRAR
Regi: Jean-Pierre Dardenne och Luc Dardenne
Manus: Jena-Pierre Dardenne och Luc Dardenne
Foto: Benoit Dervaux
I rollerna: Babette Verbeek *Jessica,* Elsa Houben *Julie,* Janaina Halloy *Ariane,* Lucie Laruelle *Perla,* Samia Hilmi *Naima,* Jef Jacobs *Dylan,* Günter Duret *Robin,* Christelle Cornil *Nathalie*
Speltid: 105 min
Belgien och Frankrike, 2025

Filmrecensioner:

De belgiska bröderna Dardenne är med ”Unga mödrar” tillbaka i storschvung efter ett par mindre övertygande verk. Och då ska man vara medveten om att ribban alltid sätts högt när det gäller arbeten från dessa mästerliga, socialrealistiska samhällsskildrare med oförglömliga filmer som ”Ett löfte” (1996), ”Barnet” (2005), ”Pojken med cykeln” (2011) och ”Två dagar, en natt” (2014), för att bara nämna några.

De befinner sig på hemmaplan i staden Liège, närmare bestämt på ett gruppboende för unga mödrar. Här finns personal som vägleder i skötseln av barnen och även stödjer känslomässigt. Strikta regler gäller, inte minst eftersom flera av mödrarna har missbruksbakgrund. Så småningom ska de kunna slussas ut från boendet till egna lägenheter eller tillbaka till sina familjer.
Dramat riktar främst in sig på fyra: Jessica (Babette Verbeets), uppvuxen på barnhem, Julie (Elsa Houben), med svåra drogproblem bakom sig, Perla (Lucie Larulle), vars nu döda mor drack i fattigdom, och Ariane (Janaina Halloy), misshandlad av mammans alkoholiserade sambo.

Flickorna har med andra ord komplicerade, i vissa fall traumatiska, relationer till de egna mödrarna. Papporna lyser i samtliga fall med sin frånvaro. Frågan om att adoptera bort barnet finns, framför allt för Ariane. Var och en av huvudpersonerna skulle lätt kunna vara föremål för en egen berättelse, men att som här sammanföra dem och växelklippa mellan dramatiska händelser under några dagar ger en vidare, tyngre bild där fler perspektiv ryms. Som alltid i bröderna Dardennes värld speglar dramat en aktuell europeisk verklighet med djupa sociala klyftor, värd att begrunda.
Filmarnas intresse för barn och unga som farit illa, svikits av vuxenvärlden, löper likt en röd tråd genom verken och kan onekligen låta deprimerande. Men de besitter en unik förmåga att utan lättköpta kompromisser också ingjuta hopp och varsamt peka på positiva möjligheter. Trots tunga ämnen kvarstår en känsla där även glädje ingår. Denna gång kanske tydligare än i tidigare filmer.
Självklart beror det på deras ytterst välskrivna, känslomässigt välbalanserade, manus och flytande, rytmiska berättande där kameran tätt följer gestalterna. Vid något enstaka tillfälle stannar flödet upp i en avståndsbild, som låter oss reflektera över händelsen och den uppkomna känslan. Ingenting är någonsin förutsägbart i en film av bröderna Dardenne och i det ligger en del av deras skicklighet att engagera, ibland faktiskt som vore det en thriller.
En annan del består i det omsorgsfulla valet av skådespelare. Den lysande kvartetten i ”Unga mödrar” utgörs av aktriser i början av karriären. De har endast ett par roller bakom sig, medan några äldre birollsinnehavare hör till de mer erfarna i belgisk film. Bland de nya fastnar jag i synnerhet för Janaina Halloy (Ariane) med en svår rolltolkning, där mycket av spelet ligger på insidan och kräver ytterst små medel – blickar och gester. Ariane skulle så lätt kunna falla för moderns (Christelle Cornil) bedyranden om att ändra livsstil och ta hand om dotter och barnbarn, men den unga mamman visar mognad och mod. Hjärtskärande och tankeväckande är det minsta man kan säga om de upprörda scenerna dem emellan.

”Unga mödrar” belönades med priset för bästa manus på Cannesfestivalen förra året och fick även den ekumeniska juryns pris.

Annika Gustafsson Sydsvenskan

Briljant och hoppfullt om tonårsmammor. Bröderna Dardenne fortsätter att gräva guld i Belgiens sönderfallande ståldistrikt.
Ett bord står uppdukat i trädgården. Solskenet som sipprar genom trädkronorna blir till ett dansande mönster på den vita bordsduken. Scenen påminner om PS Krøyers klassiska målning ”Hipp, hipp, hurra! Konstnärsfest på Skagen”, men här är det inte en skara män som står upp, utan en tonårig flicka. Hon plockar upp en lapp ur bakfickan, säger att hon inte hittar orden annars, och håller sedan ett tacktal till kvinnorna runt bordet. Samtidigt som hon tar avsked av hemmet för unga mödrar inleder den höggravida flickan intill henne samma resa och försöker navigera genom det okända vuxenlandskapet. ...

Erika Hallhagen Svenska Dagbladet

HIND RAJAB - RÖSTEN FRÅN GAZA
Regi: Kaouther Ben Hania
Manus: Kaouther Ben Hania
Foto: Juan Sarmiento G.
Musik: Amine Bouhafa
I rollerna: Saja Kilani *Rana Hassan Faqih,* Motaz Malhees *Omar A. Alqam,* Amer Hlehel *Mahdi M. Aljamal,* Clara Khoury *Nisreen Jeries Qawas*
Speltid: 89 min
Tunisien, Frankrike, Palestina, Storbritannien, med flera, 2025

Filmrecensioner:
I januari 2024 blev sexåriga Hind Rajabs vettskrämda samtal med Röda halvmånens larmcentral viralt. Ordet hjärtskärande känns futtigt i sammanhanget.
Hind satt med döda släktingar i en beskjuten bil i norra Gaza och bönade för sitt liv. Israeliska arméns kanonader omgav henne, medan larmcentralens hjälparbetare befann sig i Ramallah på Västbanken. Cirka tio minuter från bilen väntade en av Röda halvmånens ambulanser beredd att rycka ut. Ändå gick Hinds liv inte att rädda.
Vad hände egentligen och vad låg bakom tragedin som upprörde människor världen över?
Trefaldigt Oscarsnominerade tunisiska filmaren Kaouther Ben Hania söker sanningen och blandar dokumentära inslag med dramatiserade, delvis på likartat sätt som i den betydligt mer komplexa, mångbottnade ”Fyra döttrar” från 2023. Där fördjupade hon sig i varför två unga tunisiskor snabbt övergett familjen och anslutit sig till IS i Libyen.
”Hind Rajab – Rösten från Gaza” är berättarmässigt betydligt enklare. Vi följer hjälparbetarna, främst Omar (Motaz Malhees) och Rana (Saja Kilani), i deras intensiva försök att peppa och hålla kvar Hind i telefonen efter ett första desperat anrop från hennes släkt i Tyskland. Ben Hania använder inspelningen av flickans autentiska röst, medan samtalen och skeendet på larmcentralen dramatiserats. Vid några tillfällen mot slutet ser vi de verkliga hjälparbetarna filmade i mobiltelefoner under den hektiska, nervpåfrestande insatsen. Fotografen Juan Sarmientos oavbrutet rörliga kamera understryker upprörda känslor.
Grönt ljus för ambulansen kan ges först då Röda halvmånen med Röda Korset i Jerusalem som mellanhand fått klartecken från israeliska armén. Den krångliga, tidsödande proceduren krävs för att ambulanspersonalen ska kunna köra säkert och leder till högljudda diskussioner på larmcentralen. Omar vill strunta i den byråkratiska samordningen, trots att åtskillig palestinsk ambulanspersonal dödats under utryckningar. Martyrernas foton finns samlade på en vägg. Samordnaren Mahdi (Amer Hlehel) viker sig inte. Bråken ger visserligen en inblick i palestiniernas svåra arbete, men upptar för stor del i filmen. Vi får snabbt situationen klar för oss och är medvetna om den tragiska utgången, då även den sent omsider ivägskickade ambulansen beskjuts av israeliska armén och personalen dör.
Vid ett tillfälle säger Omar till Mahdi ungefär: ”Det är på grund av såna som du som vi har ockupationen”. Faktiskt enda gången då någon i gruppen fäller en politisk kommentar. Å andra sidan utgör hela filmen i sig ett känslomässigt urvrål mot palestiniernas beskurna, låsta tillvaro under ockupationsmakten Israel.

Att höra Hind Rajabs verkliga röst när hon beskriver sin belägenhet framkallar känslor – även hos den tuffaste. Kaouther Ben Hania använder detta starka kort i ett försök att påverka publiken, i förlängningen opinionen. Ingen kan försvara den utdragna processen för att hjälpa en vettskrämd sexåring.

Samtidigt undgår filmen inte sedvanliga frågor kring etiska val. Ja, Ben Hania använder den döda Hind Rajabs röst och öde för att väcka engagemang men ger oss en unik skildring inifrån med hjälp av dokumentärt material, allt med stor respekt. Ännu en gång visar tunisiskan mod och kreativitet i ett omistligt filmskapande, ständigt på tå i en dagsaktuell politisk kontext. **Annika Gustafsson Sydsvenskan**

Den 29 januari 2024 ringer telefonen på Röda halvmånens larmcentral i Ramallah på Västbanken. Det är en flicka som ringer. Hon sitter i en bil i Gaza och blir beskjuten av israelisk militär. Hon dödas medan personalen på larmcentralen talar med henne. Bilen var på väg bort från ett kvarter där invånarna fått order av den israeliska armén att evakuera. Snart visar det sig att en femårig flicka lever och är fast i bilen. Hon heter Hind Rajab och under några timmar har hon kontakt med Omar och Rana på Röda halvmånen, medan de försöker få fram en ambulans som kan hjälpa henne. I filmen ”Hind Rajab – rösten från Gaza” har den prisbelönta och Oscarsnominerade tunisiska regissören Kaouther Ben Hania tagit de autentiska ljudinspelningarna från telefonsamtalen och dramatiserat utvecklingen på Röda halvmånens larmcentral. ... **Jesper Bengtsson Dagensarena**

STARGATE: EN JULBERÄTTELSE
Regi: Ida Sagmo Tvedte
Manus: Ingvild H. Rishoi och Ida Sagmo Tvedte
Foto: Daniel McStay
Musik: Per Störby Jutbring
I rollerna: Jan Gunnar Roise *Eriksen,* Bartek Kaminiski *Pappa,* Staffan Göthe *Aronsen,* Tevje Espeland *Tommy,* Anna Drakopoulou Sverrisdottir *Melissa,* Luiza Idrizi *Ronja*
Speltid: 91 min
Norge och Sverige, 2025

Filmrecensioner:

”Stargate: En julberättelse” – perfekt bok har blivit perfekt film.
”Filmen Stargate: En julberättelse” är en mörk nutidssaga med hög promillehalt. De två systrarna Ronja och Melissa hankar sig fram i en vardag där middagen ofta blir havrefras med O’boy. Deras charmige slashas till pappa hamnar lätt på den sunkiga krogen ”Stargate” vid förortstorget. Han sumpar ganska snabbt jobbet som julgransförsäljare som Ronja ordnat.
Glappet till den vanliga helylle-världen blir extra stort i jultider. Grannen Aronsson, en gubbstrålande Staffan Göthe, rycker in och stryker Ronjas skrynkliga lucianattlinne, en seende mamma i klassen kompletterar med glittret. Lika okommenterat som i Alfons Åberg, är flickornas egen mamma bara borta. Och i decembermörkret och snömodden räcker ändå inte julbelysningen och de blinkande stjärnorna till.

Det här skulle kunna bli en sentimental take på ”Flickan med svavelstickorna” men långt därifrån. ”Stargate” är en saga, men så tydligt förankrad i välbekant barnvardag. Den subtila maktkampen i ett klassrum, skammen i luciatåget när ingen kommer till aulan, vuxenvärldens oro som bara blir hotfull. Om det ska bli någon jul, får de fixa den på egen hand. De två högfungerande systrarna rycker in och säljer granarna själva. Men det finns en gräns även för duktiga flickor.

Det kanske står barnfilm i bioannonsen men missa inte den här mörka pärlan. ”Stargate” är en perfekt liten bok som nu har blivit en perfekt liten film.

Nina Asarnoj Kulturnytt – Sveriges radio

I Oslos miljonprogram bor tioåriga Ronja (Luiza Idrizi) med sin storasyster Melissa (Anna Drakopoulo Sverrisdóttir) och deras arbetslösa, alkoholiserade pappa (Bartek Kaminski). Julen närmar sig, och Ronja uppmuntrar pappan att söka jobb som granförsäljare. Ronja kan nämligen inte sluta drömma – om en julgran i hörnet av vardagsrummet. Melissa vägrar vara med och fantisera. För det är sällan drömmarna blir verklighet. Men pappan får jobbet. Det innebär mat i kylen och glada dagar, men också att pappan återigen kan börja försvinna i väg till Stargate, kvarterets krog.

Filmen är baserad på Ingvild H Rishøis hyllade kortroman, en poetisk och hjärtskärande skildring av livet som barn till en utslagen alkoholist. Boken skildrar misären. Hur pappan stinker. Att Ronja blir illamående av ångest när hon hör honom gå till baren. Hur jävlig lägenheten är, med en ärvd kapphängare som enda prydnad.

Att berättelsen transformerats till hjärtevärmande julfilm är svårsmält. I varje konstnärligt val har man gått från "Flickan med svavelstickorna" till typisk julkalender-estetik. De värsta detaljerna är borta, en anpassning som säkert bedömts nödvändig för en familjefilm. Men varför kan det inte få vara sorgligt? När Ronja är som mest förtvivlad, tvingas hon i filmversionen av sin berättelse le stort in i kameran, och ett plingande soundtrack signalerar till oss att julmagin lever. Det känns minst sagt forcerat, och lite fegt.

Jo Widerberg Uppsala Nya Tidning